КОНТРОЛЬЕЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ТАХАН ХЬАЕЛЛ XXVIII-гIа ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

9
ЯНВАРЬ
ШОАЛГIА
1971 ШУ.

№ 4 (4450).
Мах 2 кеп.

ГАЗЕТА АРАДУЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте
Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР
Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(С В Е Т)
Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ЮХХЬАНЦА ДЕНЗ— ЛАКХАЧА ТЕМПАШЦА

Керда шу доладу ди массанахьа а деган гIоазьанна тIаийнар вай мехка хIара дезаде, хIара цIагIа. Дика уйлаш, йоккха деда-ондало ера ду дено хIара сага. Керда шу хьахулача бусса радион телевидиен гIоаза ши кхаьаьл деш КПСС ЦК Генеральн секретара Л. И. Брежнева аьлар: «БаргIадьаннарех де а доагIаш деккхал деш я оптимиэмах лизза долаш а накъадолх вай дьахен хьалкъашш 1971 шера. ХьалхашкахьА коммунизм хьалхьара керда рубежаш я. Советий Мохь: пIелагIда пятилетка ч1 болаш латтаргIа. Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда накъаболаш».

Iаьлламе йоккхий перспективаш я ух шера советски халкъа хьалхашка хьаеллалургII. КПСС ЦК декабрьски Пленума шиг ресиеешша хьолбаI а яь СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе чоагIъаьй карарча 1971 шера йоаа мехка халкъа боахам деГIабоалабара плани паччахьалкхен бюджети. Iа пIелагIча пятилетка лоархIаме дакъа ца.

Керда ниэма, керда хьинарца болабеннаб советски нах пIелагIча пятилетка хьалхарча шера план кхочаьнче. УйлаII а дагалаттараш а цIаьш а тIаннз берригача советски нахьа; керда-ча 1971 шера хургIоаца собственнта юкъе эгIарга лоархIамеIца ер йолчу хьамсарца ленински парте XXIV съезда доккхийча тIамашна накъалахар.

Берригача советски наха дика кхетаду коммунизм бахьан лоаттабеча къовсама керттера фронт цун материально - техническин база хьаар хилар. ПIелагIча пятилетка хьалхарча шера лукъта доккхий а чоалхане а лехкараш ихочаьнче лецаш а вай: тихача Гилма - технически прогресса ларда тIа халкъа боахама берригача доокъон деГIаоагIилга Iалаьцде дела, хоалун лакхье еза кхьаьхама эвсарлен производства эффективности, соцхьаьрчу 6,9 процент цукъаг1а хургьа укх шера мехка арахена продукции, сихха деГIаъхаргIа халкъа эшта товараш хьаледга.

Мехка экономика ешца деГIаьрг, кьаман доход лакхъаларо йийш хулийгаьрга партеген правительстваген укх шера пIолна тIа белгалдьаккхача тайнара советски пьаха вахара боахам лакхбе. Бахача наьха доходаш 4,7 процент лаккъургьа цхьан сага лоархIам.

Керда пятилетка хьалхарча шера дикка деГIаоагIаргIа халкъа эшта товараш арахецилга. Шердургьа ассортимент, цукъаг1а хьалдергIа наха чубаха пIевоин культурно-бытовой аГанегII, общественни кхачан предприятеш, деГIаоагIаргьа ца лаккъаьлхечиа кооперативнин торговле волничин товаропоберт. наха бытовой гIулакхан дегIга.

Массаа а цухка гIишлоо хьалхо вай мехка. Укх шера кхы а цукъаг1а ергьа уж. Къаьстта цукъаг1а зохийаргIа ахча юрташка хьалъечча гIишлоошка. Коммунистически парти Советийн саргIаьннай хIанз юрта боагхема материально - технически база чоагIъаьра.

Керзача шера йоккхийча перспективаш. Коммунистически парте бахача наьха лаьмна йоахо еш тIаларо зог гIоаздоо хIара сеетски сага. чоагIъ1о цун патриотически уйла. пIелагIча пятилетка хьалхарча шера плана доагIаьчашьра доаттабеча къовсама ьнз совбох.

Доккхий декхарш латт керда-ча шера вай республика къьхьегамхошца хьалхашка а. Соаяк. декабрь бутт боиш хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхьарча Совете IX сессе чоагIийар 1971 шера республика халкъа боахам деГIаоалабара паччахьалкхен плани бюджети. Доккхий а бежитохкам а ГIулакхан да цунца дувзаделна вайна хьалхашка латтаяран.

Укх шера йолчу республика деГIаоалара халкъа боахама плана тIа белгалдьаккхад промышленни продукции дIалахача шераца кийсдина 6 процент деГIайоалеаг. Сихха деГIайоаГIаргьа мехкадьттех гази йоаккхлиГа, химиченги, машинашлю промышленность.

Берригача мехка а сакна, вай республике а дикка деГIаоаларгIа ца укх шера халкъа эша товараш арахецилга. Дукхха гIулакхан дергга кхачан, ейга, консервни промышленность деГIайоалаяра, цар продуце дикал лаьхьара.

Юрта боахам деГIабоалабара парте лаьцача наькъата хьежжа пIелагIча пятилетка хьалхарча шера цун дергигача доакъошта луххарIа хьожжайй капиталовложенеш, къаьстта терхам тIабоХийт юрбоалхама производства материальн база чоагIъьара. механоризации механизация яра. Доккхий декхарш латт кхаьин хьайбаьш лелаелераша хьалхашка. Юрта боахама продукци яккхара боарам ладахача шерца пийсбича 7,1 процент лаккъургба.

Уж декхарш кхочаьнцдера берригача ина тIа а бахийта оарца-гIилалар — ца а хIанз де лезар. Иштта -я а я советски наьха тradиции — керда-ча шера хьалхарча ленешка денз уьрно кхьаьгаш.

«Сердало», таханарча номер тIа кепатекъа а. «Октябрьнефть» ГIНД локомотивни зено Грозненски шурий совхоза 1971 шера тIаийна социалистически декхараш. Цар хьаьокх вай республика предприятей болхлой. колхозой, берригa къьхьегамхой мел хьинар «Iаденна, патриотически уйлаш йолаш ба. Пан лерлI КПСС XXIV съезда сийна хьалхарча квартална план хаьал хьалха кхочаьнче, 1971 шера задачин толамна кхочаьнъеЛа Iалаьцде.

Съезда хьалхарча социалистически яьлх доакъошхоьа лерхI ергга резервашш пIелагIча кхочаьнъяра оарцагIъяха, къаьстта овсарле лакхъе, болхлоца беркате къаьстгилга Iалаьцде.

Наьха творчески инициативна хьалалцар, парна керте оттар иштта за тIаьна партийни, профсоюзни, комсомольски организацийй декхар. Йхье баьнаранта лакхя овсарле йолаш къьхьегарга эша хьалаш хилийта леза, йоаржее еза хьалха латтарий ошьт.

Де дезар за ергигача предприятеца. гIишлоопъеча организацеша тIаннзе дена болх ритмично берг6ола, планаш тIехьхочаьнъ оргIйола, цIьлаккха а тIехьаьмсаш коллектив гуртйоаца пIулакх вIаштIехьлаккхар.

Доккхий декхарш латт республика кхаьин хьайбаьш лелаелераша хьалхашка. ТIаннзе а оарцагIоовла беза уж соахкара толамаш совлахара, хлоачаьнбоаторашш пIалахара. Юрташка болх сийбенна за я тIаннзара яр. Сийбенна техника тоаеш. бIаьстан балхашта кийчлуш боахх юрта боахама къаьстгамхой. Уж балхаш ханнахьа а дика а де леза, хьайбаьй продуктивность лакхъе еза.

Ши бутт совгIа ха мара йиса ец КПСС XXIV съеал хьаелла. ХIара болхлочун, колхозхочун дехкар да съезда хьалхарча вахта хIара дийнах ударно къьхьегар.

Керда къьхьегама толамаш дезаца. новхьостий!

ХАННАХЬА ОАРЦАГIБАЬННАБ

Соаяккарчуа дикка лаккхаГIа хьувъкъам хьебе лаьрхIад «Назрановский» совхоза механизаторша. Цудухьа цу гIулакхан хIанз чуийнна лард йолаш ба уж. Совхоза кхаьнка удобренеш ехх механизаторашца, технологически карташ уттдау специалисташа.

Сихбенна бIаьстн дIаде дезача йлатий фу кийчеш ба совхоза фуна лабораторе болхлой а.

Совхоза кулгалхошца йоаяко ю совхозе чIоагIа эшаш йолаш механизаторан кийчбера а. Дукха ха йоаьцаш совхозе хьайийлай механизаторашца кийчбу курсаш. Цу курсашца лецаш ва ткъаьх совгIа эIаммта саг.

Лаккхерча сурта тIа шоана гу лабораторе «Стерлинг» яхача хьажкIий фуна анализ еш боаяка Смирнова Валентинан Мальсагова Валентинан.

Механически мастерской завелующи Гарчханов ГIапур курсанташта хьехаш ва (шоллагIа сурт).

С. Хакиева сурташ текстн.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

НГДУ «ОКТЯБРЬНЕФТЬ»

«Октябрьнефть» мехкадьттеи гази йоаккхача управлене къаьхьегамхоша, инженерно - технически болхлоца, гIулакхерча наха КПСС XXIV съезда сийленца кийчо яь накъабаьхара 1971 шера хьалхарча ,кварталца укх тайнара социалистически декхараш тIаийнаг:

— Мехкадьттта даккхара кварталыин план ханал хьалха, 1971 шера 30 марта хьоачаьнче, плаиал совгIа 3 эзар тонн «Гаьржа дожув» даккха.

Продукцена реализаци яра, балха овсарле лакхьара, электроэнергII кхоаяра кварталыин программа тIехьхочаьнче. Съезд хьаелла ди хьатIакхачале 15 эзар сом пайда лургбола 120 предложени балха юкъенхьа

Кердача пятилетка хьалхарча шера программа 27 декабре кхоачаш а еш планал совгIа 20 эзар тонн мехкадьттта даккха дош ду мехкадьттахоша. Цар лаьрхIад иштта бетта задалел совгIа 350 эзар сом мацца товарин продукцена реализаци е, балха овсарле 2 процент лакхъе. Пятилетка хьалхарча шера «Октябрьнефть» мехкадьтта доахараша ши процент лохдергда продукцета дIадолар, 45 эзар сом пайда лургбола 430 рационализаторски предложени балха юкъеъхьоргьи, Керда мехкадьттахой кадраш кийчьйраи цар квалификаци даккхьяран де дезараш белгалдаьлл.

ГРОЗНЕ ЛОКОМОТИВНИ ДЕПО

Предприяте лашниистий, инженерно - технически болхлой, гIулакхерча наьха коллективо, 1971 шера хьалхарча квартала муьлIа-йоа хьалхьара план 28 марте кхоачаьнче, технически скорость заданеел 0,5 километр тIехьаккха бетта 200 тонн условин доагор кходен 1200 беза муьлIа тIаболл поезадан дIаьлха йийгеи, царна тIа 20000 тонн халкъа боахама муьлIа дIа-йоха бахьы.

Периодически ремонт еш тепловозаш доаттаду ха цхьа сахьат кIезиг, йоккха периодически ремонт ю ха цхьа сахьат, эIаммта периодически ремонт ю ха—ши сахьат кIезиг. Балха овсарле планал цьа процент совгIа лаккхьара чотах 20 эзар сом планал совгIа пайда бе.

Йийсаг1а пятилетка хьалхарча шера муьлIа-йоха кхахьара задаин 25 декабре кхоачаьнче, 500 тонн условин доагор кходе. 1971 шера планал совгIа 50 эзар сом пайда лургбола 120 рационализаторски предложени балха юкъейоалае. Производства эффективность-лакхьяран къаьхьегамца ком муниистически гIулакх хилийтаран даим кьовсам доаттабе.

«СЕВКАВЭНЕРГО-РЕМОНТ» ОБЪЕДИНЕНЕ ГРОЗНЕНСКИ ЭЛЕКТРОРЕМОНТНИ УЧАСТОК

КПСС XXIV съезда сийна 1971 шера хьалхарча квартале товарни продукци арахецара план съезд хьаелла ди тIаьхоачаш кхоачашъе дош ду Грозненски электроремонтни участка болхлой, инженерно - технически болхлой гIулакхерча наьхеи коллективо. Цу юкъа планал совгIа 2000 сома наьха продукцена реализаци е, ов сарле цхьа процент лакхъ, рационализаторски предложенеш балха юкъеъхьардх пайда йийбе, юртбоахама къаьхьегамхошца новхьостиа де.

Пятилетка хьалхарча шера продукцена реализаци яра план 25 декабре кхоачаьнче, лаьрхIачуа совгIа 14 эзар сома наьха продукци йоХка. Планал совгIа пхи эзар сом пайда бе, 20 эзар киловатт-сахьат электроэнергII кхое. Юртбоахама организацешца даим новхьостиа де—100 киловатт кхаччаьнца ина болча 250 электродвигателашта ремонт е.

МАШИННАЬКЪА ГРОЗНЕНСКИ ДИСТАНЦИ

Машиннаькъахой коллективо 1971 шера хьалхарча квартале капитальни балхаш лара план 20 марте кхоачаьнче. Цу юкъа 12 распределковни балха юкъенхьа. планал совгIа 2 эзар сом пайда бе.

Керттера никъ, тIаьш, искусственни сооруженеш дикача хьалтIа доаттае, механизаце боарамн балха овсарлен лакхъе: Балха тIера а ца болхаш 25 март хьалтIа-кхачале 12 сага смежни професси Iомае.

Йийсаг1а пятилетка капитальни балхаш лара задаин 7 ноябре хьоачаьнче, цу юкъа - путевой здаНешта капитальни ремонт е.

Цхьан шера 46 рационализаторски предложенеш балха юкъеъхьарга 10 эзар сом пайда бе. Наьхьа дистанце керттера специальносташ 33 сага Iомае.

ТIаьГерта производстве керда техника юкъехьахьа, къаьхьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаха, производства эффективность лакхъергIа организационно - технически мероприятеш чакхъхьара. Производства культура лаккхьяра къовсам доаттабе.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Лаьмнан ченашкара дукхагIа мехкадьтта даГахара ший торонех бизза пайда а йийбеи дIадоладаьй керда шу «Малгобекнефть» мехкадьттехи гази йоаккхачу управлене коллективо. Укх шера таханарча денга кхоачаьнца цо 40 эзар сеелга тонн мехкадьтта даьккхай. КарагIадьнначох кхоачаьнца а цу, бIаьш хьинарх къаьхьегам хиларца белгалъьяьнна я С. Тебоеви, А. Албогуциеви керте латтача цIьоалагIчеи кхоалагIчеи районни инженерно - диспетчерска службай коллективаш.

Е. УГРЮМОВА,
«Малгобекнефтьъ» НГДУ планови отдела йоккхагIйола экономист.

Хьалхара юхьиг дика я

Кердача пятилеткагIа вай республике 25 миллион тонн мехкадьтта даккхара даГахбеча кхоачаьнсаж дийза даккхъ а лодацаш дика дIадоладаьй ер. Цу «Октябрьнефть» мехкадьттеи гази йоаккхачу управлене коллективо, «Грозненфть» объединене мехкадьтта управлеиетца юкъе - массаеи хьалхагIа техккхочаьнъеЛ цо. мехарь берга хьалхарча кIиЛан эдани. ХIанз управлененца чIоогIа-ча кхиЛ районни инженерно-диспетчерска служба коллективо юхьаниа денз ритмично болх бу. Къаьстта дика ? кхьхьегаш я 20 миллион тонн мехкадьтта даккхача хинаг сийлен вахте латта мастер А. Л. Ананьев керте латта бригада.

М. ЛЕВИН,
пенсионер.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦАРГБА

«ГРОЗНЕНСКИЙ ШУРИЙ» СОВХОЗА 1971 ШЕРА ДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

дIадала.

Центральни усадьбера нах бахача ергигача кIэтрIашка газ чуйилара болх чакхбаккха.

Совхозерча цхьан отделене 50 сага лаьрхIа столовоь хьае.

КхоалагIча отделене 100 моттиг йола клуб хьалъеь яккха.

Центральни усадьбе 536 моттиг йола юкъера школа укх шера хьае йола а яь хьатIаоалагIаеча 1972 шера из пъяккха а.

Кхо эзаран цхьа бIаьнчел кIезигагIа хургдоаньш доахан дебаде, хIара IаттагIара йоаккха шура юкъера лаьрхIача 3350 килограммагIа дIаьлчаьнче, план — 2300 килограмм йолча.

ПланагIа 5640 тонн йоХка езача паччахьалкхенга 6100 тонн шура йоХка.

Сьаьнеччча, шура лоХьаьчча доаханна метта производства кхьедоаладара цхьа эзар кьона доахан кхеде.

ПланагIа 1600 тонн доХка дезаца паччахьалкхенга 1780 тонна кIезигагIа доаньш дуах доХка.

ХIара котама тIехьара 150 кIезигагIа доаньш фуащ гул а деш, паччахьалкхенга уж миллион ворхI бIаьн доХка.

ХIара устагIанна тIара 5,5 килограммца кIезигагIа доаньш тIа ларга а паччахьалкхенга 70 тонн тхи доХка а.

Ужмероприяте чакхйоаХача лизза даьхьа а доаЦаш хьинарх къаьхьегарца белгалбаьнца ба набоЦюцо Д. Далгатов, ихладчик В. Ильин, сепараторщица А. Мовсарова; стекловар М. Врубелевская, ярх дуккхийбараш а. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 130—140 процент кхоачашъю цар.

А. ТОМАСОВ.
Нохч - ГIалгIай химически завода директор.

ЮХХЬАНЦА ДЕНЗ— ЛАКХАЧА ТЕМПАШЦА

Керда шу доладу ди массанахьа а деган гIоазьанна тIаийнар вай мехка хIара дезаде, хIара цIагIа. Дика уйлаш, йоккха деда-ондало ера ду дено хIара сага. Керда шу хьахулача бусса радион телевидиен гIоаза ши кхаьаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «БаргIадьаннарех де а доагIаш деккхал деш я оптимиэмах лизза долаш а накъадолх вай дьахен хьалкъашш 1971 шера. ХьалхашкахьА коммунизм хьалхьара керда рубежаш я. Советий Мохь: пIелагIда пятилетка ч1 болаш латтаргIа. Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда накъаболаш».

Iаьлламе йоккхий перспективаш я ух шера советски халкъа хьалхашка хьаеллалургII. КПСС ЦК декабрьски Пленума шиг ресиеешша хьолбаI а яь СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе чоагIъьаьй карарча 1971 шера йоаа мехка халкъа боахам деГIаоалабара плани паччахьалкхен бюджети. Iа пIелагIча пятилетка лоархIаме дакъа ца.

Керда ниэма, керда хьинарца болабеннаб советски нах пIелагIча пятилетка хьалхарча шера план кхочаьнче. УйлаII а дагалаттараш а цIаьш а тIаннз берригача советски нахьа; керда-ча 1971 шера хургIоаца собственнта юкъе эгIарга лоархIамеIца ер йолчу хьамсарца ленински парте XXIV съезда доккхийча тIамашна накъалахар.

Берригача советски наха дика кхетаду коммунизм бахьан лоаттабеча къовсама керттера фронт цун материально - техническин база хьаар хилар. ПIелагIча пятилетка хьалхарча шера лукъта доккхий а чоалхане а лехкараш ихочаьнче лецаш а вай: тихача Гилма - технически прогресса ларда тIа халкъа боахама берригача доокъон деГIаоагIилга Iалаьцде дела, хоалун лакхье еза кхьаьхама эвсарлен производства эффективности, соцхьаьрчу 6,9 процент цукъаг1а хургьа укх шера мехка арахена продукции, сихха деГIаъхаргIа халкъа эшта товараш хьаледга.

Мехка экономика ешца деГIаьрг, кьаман доход лакхъаларо йийш хулийгаьрга партеген правительстваген укх шера пIолна тIа белгалдьаккхача тайнара советски пьаха вахара боахам лакхбе. Бахача наьха доходаш 4,7 процент лаккъургьа цхьан сага лоархIам.

Керда пятилетка хьалхарча шера дикка деГIаоагIаргIа халкъа эшта товараш арахецилга. Шердургьа ассортимент, цукъаг1а хьалдергIа наха чубаха пIевоин культурно-бытовой аГанегII, общественни кхачан предприятеш, деГIаоагIаргьа ца лаккъаьлхечиа кооперативнин торговле волничин товаропоберт. наха бытовой гIулакхан дегIга.

Массаа а цухка гIишлоо хьалхо вай мехка. Укх шера кхы а цукъаг1а ергьа уж. Къаьстта цукъаг1а зохийаргIа ахча юрташка хьалъечча гIишлоошка. Коммунистически парти Советийн саргIаьннай хIанз юрта боагхема материально - технически база чоагIъьара.

Керзача шера йоккхийча перспективаш. Коммунистически парте бахача наьха лаьмна йоахо еш тIаларо зог гIоаздоо хIара сеетски сага. чоагIъ1о цун патриотически уйла. пIелагIча пятилетка хьалхарча шера плана доагIаьчашьра доаттабеча къовсама ьнз совбох.

Доккхий декхарш латт керда-ча шера вай республика къьхьегамхошца хьалхашка а. Соаяк. декабрь бутт боиш хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхьарча Совете IX сессе чоагIийар 1971 шера республика халкъа боахам деГIаоалабара паччахьалкхен плани бюджети. Доккхий а бежитохкам а ГIулакхан да цунца дувзаделна вайна хьалхашка латтаяран.

Укх шера йолчу республика деГIаоалара халкъа боахама плана тIа белгалдьаккхад промышленни продукции дIалахача шераца кийсдина 6 процент деГIайоалеаг. Сихха деГIайоаГIаргьа мехкадьттех гази йоаккхлиГа, химиченги, машинашлю промышленность.

Берригача мехка а сакна, вай республике а дикка деГIаоаларгIа ца укх шера халкъа эша товараш арахецилга. Дукхха гIулакхан дергга кхачан, ейга, консервни промышленность деГIайоалаяра, цар продуце дикал лаьхьара.

Юрта боахам деГIабоалабара парте лаьцача наькъата хьежжа пIелагIча пятилетка хьалхарча шера цун дергигача доакъошта луххарIа хьожжайй капиталовложенеш, къаьстта терхам тIабоХийт юрбоалхама производства материальн база чоагIъьара. механоризации механизация яра. Доккхий декхарш латт кхаьин хьайбаьш лелаелераша хьалхашка. Юрта боахама продукци яккхара боарам ладахача шерца пийсбича 7,1 процент лаккъургба.

Уж декхарш кхочаьнцдера берригача ина тIа а бахийта оарца-гIилалар — ца а хIанз де лезар. Иштта -я а я советски наьха тradиции — керда-ча шера хьалхарча ленешка денз уьрно кхьаьгаш.

«Сердало», таханарча номер тIа кепатекъа а. «Октябрьнефть» ГIНД локомотивни зено Грозненски шурий совхоза 1971 шера тIаийна социалистически декхараш. Цар хьаьокх вай республика предприятей болхлой. колхозой, берригa къьхьегамхой мел хьинар «Iаденна, патриотически уйлаш йолаш ба. Пан лерлI КПСС XXIV съезда сийна хьалхарча квартална план хаьал хьалха кхочаьнче, 1971 шера задачин толамна кхочаьнъеЛа Iалаьцде.

Съезда хьалхарча социалистически яьлх доакъошхоьа лерхI ергга резервашш пIелагIча кхочаьнъяра оарцагIъяха, къаьстта овсарле лакхъе, болхлоца беркате къаьстгилга Iалаьцде.

Наьха творчески инициативна хьалалцар. парна керте оттар иштта за тIаьна партийни, профсоюзни, комсомольски организацийй декхар. Йхье баьнаранта лакхя овсарле йолаш къьхьегарга эша хьалаш хилийта леза, йоаржее еза хьалха латтарий ошьт.

Де дезар за ергигача предприятеца. гIишлоопъеча организацеша тIаннзе дена болх ритмично берг6ола, планаш тIехьхочаьнъ оргIйола, цIьлаккха а тIехьаьмсаш коллектив гуртйоаца пIулакх вIаштIехьлаккхар.

Доккхий декхарш латт республика кхаьин хьайбаьш лелаелераша хьалхашка. ТIаннзе а оарцагIоовла беза уж соахкара толамаш совлахара, хлоачаьнбоаторашш пIалахара. Юрташка болх сийбенна за я тIаннзара яр. Сийбенна техника тоаеш. бIаьстан балхашта кийчлуш боахх юрта боахама къаьхьегамхой. Уж балхаш ханнахьа а дика а де леза, хьайбаьй продуктивность лакхъе еза.

Ши бутт совгIа ха мара йиса ец КПСС XXIV съеал хьаелла. ХIара болхлочун, колхозхочун дехкар да съезда хьалхарча вахта хIара дийнах ударно къьхьегар.

Керда къьхьегама толамаш дезаца. новхьостий!

ДОККХА БЕРКАТ ДАЬННАД

КПСС XXIV съезда сийна къьхьегамх вахте латтаяр Нохч-ГIалгIай химически завода болхлоца эоаха толамаш къаьстта дика да. Пхе шера план ханал дукхха хьалха кхоачаьнца а яь, планаш совгIа арахийсай цар 2470 эзар сома мацца тайп - тайнара продукци. Дика чакхдаьккхар пятилетка пIехьара ши а. Шера план ханал чах ди хьалха кхоачашйъ, планагIа лаьрхIачуа совгIа реализаци яь тайп - тайнара бахавоин, олиф, бахача наха культурно - бытовой гIулакхашта ишаш дола товараш, кхьйола продукци 150 эзар сома мацца я. 1955 шера реализаци ямыл 1,7-за дукхагIа хиннад соахх реализаци яь продукци.

Шиъ-шеГIа хьаннинадца уж къьхьегама толамаш. Уж хьажнаш къьхьегам кхетамаш вIаштIехьа а, баьккха хьинар кхо па дезл болхлоца къьхьегарга, шоай тосмех бизза чар пайда йийбарх. Пятилетка шерашка дукха балхаш ваьл заводе халача произ; водственни процессашта механизаци автоматизаци еш. Из базъ-ша доЛаш ваьл заводе хьалхарча дукхагIа хиннад ваьл. Цул дика тIехьа да бусаи хьинарх къьхьегаш ба нн. Горбатенко, Дегтев, Чурсунов керте латтача установкий технологии. Шоай къьхьегама толамаш цар хетаду КПСС XXIV съезда.

Л. БАГРИНЦЕВА,
тха штате йоаца корр.

РИТМИЧНО БУ БОЛХ

Къаьстта дика къьхьег укх шера Нохч-Грозненски межкадьтта чакхдоаХача завода технологаша, Января хьалхарча деношка денз ритмично дIадоладаьй цар шоай ка, Хьинарх къаьхьегарца белгалдьаьнна А. А. Колесников керте латтача № 43-з болча установка коллектива. Бетта задань 116 процент кхочаьнъеш хьаноагIа ца. Укх шера задаЙел совгIа арахийца межкадьтта продукци бIаьш тоннаш я. Цул дика тIехьа да бусаи хьинарх къьхьегаш ба нн. Горбатенко, Дегтев, Чурсунов керте латтача установкий технологии. Шоай къьхьегама толамаш цар хетаду КПСС XXIV съезда.

Л. БАГРИНЦЕВА,
тха штате йоаца корр.

ДЕНАЛ ДОЛА ПАРТИЙНИ ГРУППА

Пхиъ партийни группа чуйоргIа. тха маьхха комбината партгруппаиг. Партийни собраниехь тIаийо решенеш кхоачанхьарах бола коммунистийн бехкоьхам лакхбеча пурттоьмка тоькка новкъостал ду цу группаина. Иза коммуниста ши - шиъ производства участок я тIаъхьаьгIа. Парех денал долаьнагIъяр я Т. Залимханова группоьрг йоргIе бола маьхх йоттача цеха партгруппа. Иийе коммунистах латтаьнаьгIа. Ц. Ахматхановна, Н. Ледикова, З. Рахманова, кхъьбаргаьна.

БарХIаагIеча пятилетка планхан хьалха кхоачашъьра лоарIаме болх чаьхбьыьхкар партгруппа. Из хIанз дIаъхо беш а ба. Цеха группа шиъ декхарашта коьхь керттера доарI! отчетно-хоранма собраие баьх соцам кхоачашбар, производства эффективнеть лаьхъьара эош.

БаранIиьлиначох кхоачам бан кхъьбергамхоьта. КПСС ЦК, СССР Министерий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Пиесьо тIа къьстта уйла тIаийохийг производства реставраец пайда дикагIа эцарен экономе режим чоагIъярен. Письмое дIадехарш дикагIа кхоачашцара де леларан дийнад кхъьстаргамо. Цар тIаийнача мероприятиеца бедаьла материалашкан кхоо торо ду. Технологиечкен режим нийеш лелаярах, бедалах дIайоала отхоаш кIеспьырах, дIадахача шера 82 тонн бетал, 250 тонн доагор, 15 эзар киловатт-сахьат электроенергии кхоьлI. Вешта аьлча, 2,6 эзар сом кхоьлI. Кхъьстгамо оеарг де хъьарах планоан задани 104,5 процент кхоачашъьйI. Партгруппа чоагIа теркам тIаийохийг арахецча продукце дикал ламм лаьхха хилийтаьна а. Цу тIулаьхха лемна кхъьстгамхоьта юкъе бокъха кхетама болх бу. Каст-каста балха моттигаш хувнарашца кхоьсам доаттабг. ДIадахача шера бахьан доагаш болха тIера бувдар лаьгIаннаьг цул хьалхарча шерана нийеснга 60 процент.

Партийни группа иштта теркам тIаийохийг шиъ мугIарш дикагIа болча кхъьстгамхоьх шердара а. Укх деношка дикагIа бо-ла комсомольцаш Аристова Таня, Колесникова Валя парте хьийдаб. Уж ба дикагIа бола производственникаш, хьинар дела общественникаш. Партгруппе чуйоргIа беррича коммунисташ коммунистийн кхъьстама ударникаш ба.

Еррнгача комбината общественни пахаре лоарIаме дакъа лоаш цеха коммунисташа. Белгалдеаг доагIа царна юкъе цIьаначаьха а, деша на ваГIаш саг ца хилар. Масала, К. Ахматханова политинформатор я, кхачан промышленноста техникуме деша яеца, новкъостий суде лакха лоаш цаьгIа. Йола А. Мамай юридический, институте деша я. Тайп-тайпарна деша заведенийца деша - баг общественникаш 3. Рахманова, Л. Мостовиченко, Е. Талалаева, кхъьбаргаьна.

Кхъьстта шера йоаргхьалъ коммунисташа неха болхлоата юкъе социалистийн яьх хIанз, КПСС XXIV съеза сийленца пакхьдаха кийчлучча хана. Цу деша хетабаь бу партгруппа беррича организаторийн кхетамен болх.

А. ТАРАКАНОВ,
Грозиерча мрьиха комбината партийни организацие секретара заместитель.

КЕРТТЕРДАР—ДЕШАРА ЧУЛОАЦАМ

Маркисийн - ленийн теори творчески IоманIр, ваханг ма-ийса чакхьхьар — иштта да хIанзарча хьалаяра беррийца комуниститаша, нарте боагарийг шерраца активна хьалхашка лаатта дезкар.

Маркисийн - ленийн образование система карара шу шиъ баьшхьаьнаш боллаш да. Вай парте XXIV-ча съезда кийчо ю шу да ер. Цу материалашца IоманIра чIоагIа уйла тIаийохийг тергIьгIийн партийни комсомольскийн деша ерриигача школашка, семинарийн группашкен кружокашкеч. Общественни производственни мероприятийкарн ярсе цуьа эффективность лаьхьярен, къьхьгарга оесарца дIаъхо аьярь. IоIма технический прогресс цIьаначаьхьа, ваханг ма-ийса ваттарен методашца эргийоаргаьн тоьаяра дахььле гаттоа деа-кхердаг хьалхашца отгаьдьыьр КПСС ЦК декабрийча (1960 шера) иольхи (1970 шера) Пленумий решенешца хьежка цIен, хаштта товлу комуниститийн парте боагарийн экономически образованийн.

Каарача дешара шера Нечх. ПIалгIайчу партийни дешара системе дешарашца дIадахача деша шерарочу. Дикка тухьаг IаьгIа ба. Школашкен семинарийн группашкен заняттен еш ба дукхха а дукхагIа лаьхера образованийн а ваханг болх бен. Болхха стаьж а болаш боа эцарен пропагандисташ.

Деша шерах дIабахьаьчча кхиоттча хьаьгIа тепиаг ду, дукхха-на политийн школашка, семинарашка, кружокашка заняттен дика IаьштIехьмьхь, лаьхьаьна идейно - теоретийн мелаьрг-ческийн боарамех дахьа чортачех кIадаьна 30 — 35 процентагаца хоачаьн чакхъьовлийт ультрафиолетовийн радиацин, ленгачарн боамбе кхаьтачарн 6—8 процент мара чакх ца юьлийтача моттиге.

Бера хана деиз вайна ховш да IаьржА барахьа дувхаш ушча аьхки IIайха хулга, хIана аьчча, IаьржачУ дукха мальхя эIIинарн чуоь. Цудухьа IIайхача хана сийрда баржкъаш дувхаделгга IIойленагIа лерхI массане а. Iай бадедарашн дувхадар хет IIойленагIа, IIаьхбиьхьа, оиштана хьаьдеахад сийрдача бесаица лерттIаийсдеш шийхача IаьржачА бесар, чо а IIоьхьлах «IIалхарбоьха» ярца болаш хилар. Мисал, вагIа-ча санна малх чухьежача цIагIа аьхин коранта хьалхашка тIоьхьа заттевесаш (арахь — сийрда бос барашн чуоьхьа IаьржУ бос барашн) оаьхо а мальхя эIинарашн тешшаме Iаьржача заттавесаШца соиарг, хIаьгIа цIагIа салиька а хургьаьн.

Аьхки сов IIайха я боаташ, ультрафиолетовийн эIинарашца сага хоачам балла йоацца IIаьхьхьара климат йоГча — сигал бесара, кIай, сийна, баьшарг, сиреиеш бесеш дола барахьаьн дувхадар пайдаде да.

IIайха климат йоГча. аьттув болаш да лена гата: IаьжагIа, цIе бесе, кIай, моажа дар.

ХIаьта синтетийн хьоьсаца оргиицмаш влиян мишта ю? Царех ярца хIаьмаца фо IIалла а лоьдама чакхдалийташ. Аьхки «синтетическийн» барокъьш дувхаш хIинг IIайхьа хул. Iай шийна хул. Цудухьа гиперинстаца моагауе уж бIаьсташ коьхьеш гуйран коьхьеш мара да дувхаделгга, тIаьхка а аьнаш довцца наьха мара да дувхаделга.

Ирэн ГРАНДКОВСКАЯ.
(АПН).

МАЛХИ БАРЗКЪАШИ

МалагIа барзкъаш хилар деза берий, дешархой, спортсмений, тIемахой? Цу хаттарашца жопаш лех СССР медицинскийн Iилмай Академе А. Сусина цIерагIча кхьарча коммунальник гагиена Iилма - тохкама института сотрудникаша.

Iилмаоцна деча тохкамана новкъостал ду IIаманг тоьтча промышленноста Iилма - тохкама института шера тайп - тайпарча сезонегIа, тайп - тайпарча климатийн зонашка дувхо бIаьхьаьш хьаде, организмА IIоьхьал меттаьхь доаттаергIойла, дегIен гонахьарча тIунаьлен хувцам нийса хIилар IаIаьшдердола, фо - тIулаьхха лемна къьстгамхоьта юкъе бокъха кхетама болх бу. Каст-каста балха моттигаш хувнарашца кхьосам доаттабг. ДIадахача шера бахьан доагаш болха тIера бувдар лаьгIаннаьг цул хьалхарча шерана нийесина 60 процент.

Партийни группа иштта теркам тIаийохийг шиъ мугIарш дикагIа болча кхъьстгамхоьх шердара а. Укх деношка дикагIа бола комсомольцаш Аристова Таня, Колесникова Валя парте хьийдаб. Уж ба дикагIа бола производственникаш, хьинар дела общественникаш. Партгруппе чуйоргIа беррича коммунисташ коммунистийн кхъьстама ударникаш ба.

Еррнгача комбината общественни пахаре лоарIаме дакъа лоаш цеха коммунисташа. Белгалдеаг доагIа царна юкъе цIьаначаьха а, деша на ваГIаш саг ца хилар. Масала, К. Ахматханова политинформатор я, кхачан промышленноста техникуме деша яеца, новкъостий суде лакха лоаш цаьгIа. Йола А. Мамай юридический, институте деша я. Тайп-тайпарна деша заведенийца деша - баг общественникаш 3. Рахманова, Л. Мостовиченко, Е. Талалаева, кхъьбаргаьна.

Кхъьстта шера йоаргхьалъ коммунисташа неха болхлоата юкъе социалистийн яьх хIанз, КПСС XXIV съеза сийленца пакхьдаха кийчлучча хана. Цу деша хетабаь бу партгруппа беррича организаторийн кхетамен болх.

А. ТАРАКАНОВ,
Грозиерча мрьиха комбината партийни организацие секретара заместитель.

ДIадахача шера дика кхаъ хиннаб Суниженски районе Ордженикидзе цIерагIча колхоза хьайбаш леладеларгта. Суниженски МСУ коллективе цу колхоза хьалдаьдь ши IIаьбь бемана лаьрхIа кхий.

СУРТА ТIА: иорш хьлядь кхий.

С. Хамиева сурт.

ДУБЦАР—СОВЕТИЙ ЛОАРХIАМ ЛАКХБАР

Самарийнаьхь, 7 - чи январе Шаьла районе юртийн Советийн исполкомийн председателийн совещани ю.

«Къьдегамхой депутатийн юртийн поселкийн Советийн болх тоабарах КПСС ЦК баьх соцам кхоачанбарахи КПСС XXIV съезда сийленца пакхьдаьнарг юртА Советашца хьалхашка латтача декхарехи» доклад йир КПСС Шаьла районе секретаре Б. Д. Абаева.

Препешка кьамаьл дир Москве юртийн поселкийн Советийн исполкомийн председателийн Еррнгоьхьин совещане дакъа лоаш хиннача Шаьлаьра юртоьсеца исполкома председателе В. Юнусова, XX партъсъезда колхоза председателе А. Вахидова, «Шалинский» совхоза парткома секретаре И. Шахиреева, Ленина цIерагIча колхоза председателе Р. Асхабова, иштта кхачар а.

Дукхха йодача хана юрта Советий болх хьо а тоабара, КПСС XXIV съезда сийленца пакхьдаьнарг юрта Советашца хьалхашка лаатта декхарашн белгалдеш бола соцам тIаийиар совещане.

С. МУСЛУЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР халхъа тIаъхьожама комитете

БЕХКТОКХАМЕ ОЗА БОКЪО ЙОАЦАШ ЛАЬТТАШ ДIАЛУВЦАРАШ

Халкъа тIаъхьожамен комитето Урус - Мартана районе совхозашца тохкам бича гуттадаьнна, лаьттан законодательстве Ларданг сийна карттоька лелаю.

Урус - Мартана районе совхозийн, юрта боахама управление кулгалхоьсен специалисташ бокъонца уйла ши пайда це эцаш дада лаьттан юртбоахама управлени водитавана юкъеозара, кьовсам кIезина лоаттабу лаьттан бокъо йоацаш дIалувцарашен лаьттах пайда эцара бокъонан тоьхьаергашен, могийт севообороташ кхаерзаяеранца хоачамбешарашн эцаш декхача лаьттах пайда во эцарг.

ДIадахача дIъ шера районе йаргча хьанийца юртбоахама производствана юкъеозаш ушал йоаьлен тIо болчен лаьтташ пхьякъ-ка тоьтар. Цца совГIа, дукхха шерашка тIаньина лаатта гаьнаш, даьчеаш, кIотарашт тIаийола лаьтташ цу юкъа 590 тоьтар кIелиденаьнарг, ваьнаьнна а, оаьх лаьтташ 276 тоьтар мара дуьхьгIа хиннадаш.

Кхъьст - кхъьстача бахача наха шоашта цIенош хьалдара а хIаьта иштта лачкъаьхьаьнарг ваьнаьнна складашн конторашн хьалъьра а общественни лаьтташ тел, юртаьнка «да воаьаш» даьда яхаш доаьла лаьтташ 72 тоьтар совГIа йолча приусадебни участкай 270 тоьтарн шоашкара дIа а лийца пайда эцаш деланешкъьа а.

Йолчаьна хаьна пайда эцара лачкъаьхьаьнарг оргаьнашца дIаьдена хиннча совхозе лаьтташ (РСУ—2 тоьтар, АТП—4,5 тоьтар) лаьрхIа гIулаьхьхьара цар пайда ца эцаш ярсе совхозашца дIа а луьш дада дукхха ха я.

Лаьттах пайда эцара законодательство толха а ма, «Грозненгро» Управлене Малхбузкъьаьрча электросетий монтажний бригада, лаьттан дакъа хотторг, оалам боацаш электролине опоран пайда IойогIа аьна «Горец» ахча совхозе 319 тоьтар оалам боацаш электролине опоранца пайда IойогIа аьна «Русо» ахча совхозе 319 тоьтар доцца кхаьнна ях капитальни планировкин дIаьда хиннаьнна проекта тIа лаьрхIаьна тайпара доацаш брак долаьнн да. Цу бахьанагIа шийн хаьнаькъ лаьтташ IоацаI чуйоьлаьташ хий дIаьда вIаьшIехьдаьнадаш совхозе, гурахьа дуьх ялатаьн дIаде хьеснийн а.

«Печенгушнефтепрод» Управлене ПМК-6 (начальник нох. Йемов) 1969 шера сентябре «дика» а ло-архIаш эксплуатене дIаденнад «Гойтинский» совхоза 360 тоьтар долча лаьтташка капитальни планировка эца балхан. Нохч - ГIалгIай АССР меларашен хин бодаьна, министерстве ПМК-6 24,6 эзар сом деннад уж балхан дарах, республика юрта боахама министерстваца хоам бьоь уж лаьтташ хий декхарашца дIадоорIаIада аьнна. Цхьаьбахьа, уж лаьтташ хIаьнаьна хьа практически хий декхаш дац, хIана аьчча царна хьаГIаболаьнна, маседа ший ухаргдола саьгаранн. Уж боахнига кхьаметтеа проекта тIа а лаьрхIадаш. Кхиаталъен планировка яра балхан во дарх. № 2 болча 317 тоьтар хий плоьгIча даьсьа тIа хьаьна тIоа батабаш, телан айенен моттигаш я. Районе юрта боахама Управлене коттерта агронома ков. Матошвиас, «Гойтинский» совхоза директора нох. Кагерманова, меларашен хин боахамен министра заместитель хиннаьнна ков. Ахматхановна, Паччахьаькен комиссе чаьнаш шоаш болаш, капитальни планировка ен кхоачашца балхан дIаъгIаьнна бокъонца уж дика кхоачашдаьнна дий а ца хьожаш.

Уж белгалдаьнна кхоачамбоацаш ниийеннад Урус - Мартана районе юрта боахама Управлене (ков. Паршоева), лаьтташ пайда эцара денанна хьожача паччахьаькен инспекторана нг. Алешкиаса Иванченкоса «ССР Совет союзе республикийн лаьттан законодательстве Ларданг» кхоачашца тIаъхьожамен во лаьттабаг, лаьттах пайда эцарана сийн бокъонан теллеарашта, общественни лаьттан доал доаьнан белгалдаьнна совхозийн кулгалхьоьсен специалисташ цIенхьаьта белаг ма-бар бахьан долаьш.

Халкъа тIаъхьожама комитете совхозийн кулгалхойн (нн. Яьлов, Кагермаш, Магомаев, Кучерянов, Дровенний (Урус-Мартана районе юрта боахама Управлене кулгалхойн (нн. Паршоев, Матюшина) декхарийца бIаьб гучдаьккъ кхоачамбоацаш IIаьдаш, «СССР Совет союзе союзе республикийн лаьттан законодательства Ларданг» ваьнна ма яра кхоачаьнна тIа лаьцаргдола мероприятиен кийчлучча чаьхьаьнна. Цу денан ер-гаьтаьх пайда дикагIа эцара, совообороташ сихагIа карарсеарра, пайда эца эцаш даьда лаьтташ дIаьнна ювоьсеннаш кхьедоаьнна, «гурягача юртбоахама культурий хьуьхьам лаьхбаран уж дукхагIа хьаран хьаьстта уйла тIаийохийг.

ИТОГАШИ ПЛАНАШИ

Шу чакхдоалаш массаса а бокъам хуьл хьабенча наьхьаьга кхоачаьнна а карагIдаьнинарг итогаш е а. Кхьстта хоза хет хьийга кха зехьа па дайнилга хайча, хьоькхаьнна лакха хилча. Хьаьта кхо совхозе йоккъаьна, барзтайпийна, колективо дIадахача юбилейни цера даьха толамаш хоалуш да. Иштта паччахьалхенга юртбоахама продукци йоккара планг 102 процент кхоачашйр боахамо. Планах йоккха еаш хиннар цхьа миллиоен 869 эзаре хиннача ехкар цхьа миллионе 911 эзаре еома маьха я.

Лаьхха хьоькхаьнаш дахьхо юрта боахама тайп-тайпарча отрасленгIа. Иштта планагIа цхьа лаьрхIа хиннаьнн 1890 хиннача, 2769 тонн, бакъдеаьрен чудера ккаш леладеларашца. ХIаьта аьа продукции паччахьалхенга йоккара планг 148 процент кхоачашйр. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 277 тонн совгIа сом бесаьр паччахьалхенга.

КIезина мотте дIаьлаьш сомхоза хьашка ялаьта лаьрхIа кхеча культураша. Лаьхха ба цу культураш хьуьхьам. Иштта дIаьхха пятилетка тIехььарча шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 29 центнер гурахь дуьх кIа чудера ккаш леладеларашца. ХIаьта паччахьалхенга ялат доахара плана 174 процент кхоачашйр боахамо. Паччахьалхен пункташка дIаьнна 1174 тонн комсан. Лоацца аьчча дIадахача юбилейни шера планал совгIа 1652 тонн тайп-тайпара юртбоахама культураш еахка доаьнна. Цул совгIа белгалдаккха доагIа совхозе яьккъаьча юртбоахама продукцера дIадахар планал дукхха лохарга долга. Цу тайпара, дIадахача юбилейни шера 500 эзар сома пIена пайда хилар совхозе.

Юртбоахама продукци яьккъаьр совгIа тхоаьй боахамо чаьхйоах оаха из. дIадахача шера тхоаьй бедалагIа цхьа эзарн яьх 6 бIаьн тоннал совгIа сомий сокашн чхьаГIара материалашн кийийир боахамо. ХIаьта из продукции паччахьалхенга боахара планг 104 процент кхоачашйр.

Во дан хьокхамаш пятилетка еррнга хьайийча а. Юртбоахама керттера продукци яьккъаьрен из паччахьалхенга боккъаьрен пятилетка план 102 процент кхоачашъьйI боахамо. ХIаьта пайда баккхара плана 171 процент кхоачашъьйI. Планал совгIа бан пайда 522 эзар сом ба. Тхьаьа ма-I процент лаьхьаьнай пятилетка шерашка хьаьстгамга оесарца.

Къьхьегамхоьта доаха тоьхьм дуьхьгIа дакъа партийно-политически, агитационно - массови болх вIаьштIехьбаккъарца дувдаденна да. ХIаьта тха боахама вехаре кхьастта доаьхта дакъа лоацарашн, балха тIа ягарга лаьккагIа хьаьхьгама толамаш доахаран, социалистически яьхе хьалха латтарашн коммунистан да. Хьокхамс кхьхьет сомий бешамаш лелаеча бригада кулгалхоьсен коммуниста Аьхьстов Дауда, шофера Магомаев Саламта, лаьшнийн-ферма Джаригалиев Зайидна, хьаьлчар. Бригадай а шийн а социалистически декхарашн IеххьоачашдаIрош ба уж, ХIаьта тха боахама 24 сиго шийн хьаьстгамга «Коммунистийн кхьаьстгамга ударник» яьх сийлахь дIи лелае бокъо яьккъай.

Коммунистийн бокъонца воаьлаГIча балха хьаьта болча хьалхокха цхьа масал доаладергда из. ДIадахача шера дар из. Юртбоахама культураш боаьхьаьш, йоагаеш дуьккъаьча денонка йIовхал лаьттачул IIехьаГIа IIаьхьа доагIаш доаладелар. Баьшара горошек чуна еаш ха яр из. ХIаьта доагIаш доаладела торо хилгIаьр механически хьисаде горошек чуяца. Бовш латтар ца культура хьуьхьам. Цу хана боахама оарцагIбьыьхьар коммунисташ. Поаччаг боллашъьа на сопабеш болх бен дIаъзна кIиранга. Иштта хьийга на бойташ кIелларбаьхьаькар цар горошка хьуьхьам. Цу гулакхо 50 эзар сома пайда бир боахама.

ХIаьта укх жердиен шера гургIойла КПСС XXIV съезда сийна лаьхха социалистически декхарашн тIаийидаг совхозе кхьастгамгоьна. Иштта план 20 центнер йоГча гектара тIара 27 центнер гурахь дуьх ялат чуда лаьрхIад. ХIаьта ваьн 180 йоГча хIара гектара тIара 200 центнер поендоранц, план 120 йоГча — 125 центнер нарсан, ваьн 100 йоГча—110 центнер хох чуьхьаьрг. Цу тайпара планаш лаьрхIаьнна дикка тIех бIаьхьаьрга Iаьжаь, кхоаьн, тIаьмтаьш, хьаьчаьш, кхьаьбола еоьм.

ТIаийида декхарехь тоьхьмца кхоачанцдара иза кхо из беш кхьастгамга ба хIанз совхозе болхлой. Иштта либа аха дела лаьтта аьха даьнна, бIаьстгга из ергга кхьстгамга культураш доаьхьаьш, йоагаеш дуьккъаьча денонка йIовхал лаьттачул IIехьаГIа IIаьхьа доагIаш доаладелар. Баьшара горошек чуна еаш ха яр из. ХIаьта доагIаш доаладела торо хилгIаьр механически хьисаде горошек чуяца. Бовш латтар ца культура хьуьхьам. Цу хана боахама оарцагIбьыьхьар коммунисташ. Поаччаг боллашъьа на сопабеш болх бен дIаъзна кIиранга. Иштта хьийга на бойташ кIелларбаьхьаькар цар горошка хьуьхьам. Цу гулакхо 50 эзар сома пайда бир боахама.

ХIаьта укх жердиен шера гургIойла КПСС XXIV съезда сийна лаьхха социалистически декхарашн тIаийидаг совхозе кхьастгамгоьна. Иштта план 20 центнер йоГча гектара тIара 27 центнер гурахь дуьх ялат чуда лаьрхIад. ХIаьта ваьн 180 йоГча хIара гектара тIара 200 центнер поендоранц, план 120 йоГча — 125 центнер нарсан, ваьн 100 йоГча—110 центнер хох чуьхьаьрг. Цу тайпара планаш лаьрхIаьнна дикка тIех бIаьхьаьрга Iаьжаь, кхоаьн, тIаьмтаьш, хьаьчаьш, кхьаьбола еоьм.

Т

Новолипецки металлургически заводе болгалыьыча хаиал 9 бутт хъаьхъа караараныйй ЗалымаТе йоккъача шера оаса болча «2000» яхача стана тьаьхъарна аргіан проектна мощность. ДІадаахча шера еииай по пиі тьаьхъара процуеіи. Стана тіа ъь прокат йодя бонкка ипо болча гаиаьна магистралй турбаиі кийчьарга, автомобильиыи тракторини промышленностя запарапка. Завода еиргача коллективаиа цьаьна баха ма бовтіа КПСС XXIV съезда наькъбахара ихь я лоаттаеш, производственнаа планаа совгіа продукция тел.

СУРТА ТІА: прокатна цеха тьаьхъа латта оператор коммунист А. В. Кривопусков.

Б. КЛИПИНИЦЕРЕИ,
В. КОЖЕВНИКОВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

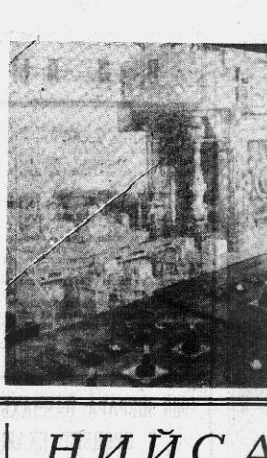

ПЛАНАЛ СОВГІА

Сунженски кооператораи дика лоарХІабакб «Ленински юбилея сийна пооиы тІаийаЧа «социалистически декхарех. ПІе шера ГІаи еррнга. райпо хьаийнача соахк 20-ча декабре 104 процента кхоачаиЬыйй оар. Питилетка шерашца дика дегІаеднад нахага товаргооборота ГІулаиг. Бакьла, соца хьтаргаХь, цуьа чулоиаиМа доллача, из доШ кхы а чІоаГІаГІа дувзаеннаа да барзкьыи тегаий балхаІна, цьаЬмо ъьхьелла эгтарга делаГІа, лоаарІа доЬа хІама сиг ва. Хіаьта хоза, сагата товаргооборота барзкъа хьаде, сага сибат дакъаха хар, цунна эстетически доЬаи бар — из сийй экуиуство. СоГа таЬттача, цунах а йиттта ала деза.

Цу тайнара барзкъа де хоиш бола говзаннаш Гроэне болаш бе. Городе а ворташка а бахача хоза дьь барзкъа дувладе Іемарашта дика боЬаш да Гроэненска «Индопиаа» фабрика мастераш - заврОбийнаш. Са дувца безам ба нарех цкаиие кхаьхегаиа пьаькъах. говзалах.

...Колодяжная Таисия Ивановна йоЬазелка соиа дуккхаиа хеаЬадар по барзкъа дикй ду яхаш. Цудухь фабрика кулгалхоЬца цун балхах лаьца хаттараш де деаш мукъьавалар го, хІама аьчча эгтарга дикагІа из йоЬарнаи заказийнаш да. Модай ІІІагІа кхаиийьха барзкъаи деча цехе эгтарга хьалха Таисия Ивановна сайна бІаргаийча, пкъарчоп цеиаьлар го. Соиа хьалхаиа лаьттар юкъерча дегІаеднаа, еламеиа, безаме хьона кхалбат яр. «Ерьм безашха саг ма йий аьиа хетаргиа из бІаргаийча молЬаГІчоп а. Таисия Ивановнаи тхьа цийтта шу мара дьаьиадеце а барзкъаи деча го болх бу ер вуприйтІалагІа шу ца.

«ІламиГа йолаш деиа маха бакхара тІера хиннай Таи. ШкоЬ деца ягІаиа хана а берешка «портниха» аьиа цІи тилларр цунах. Школе хІамаан тегарий кружок яр. Цхьа заиити дІаяхйитаЦар Таис цина да йолаш. Цунна из гІулаеи дуккладенна в школа чаХхьаьккхаиа барзкъаи тегаиа болх бе безам болаш из йолга а хоара хьехархочта. Йиттта дІадахар массеех шу. Таисия 1953 шера итт клесс ьыккха чІлар. ВЛКСМ Старопромысловски райкомо могаиаи ну шера барзкъаи тегаиа балха дІайийар яа. Керда боллхо хьамарах доЬае бовлаиар ателье кулгалхой. Ший хамарча мехкеранта ца хоиа тайнара маха баккха хоиу чр Таисия балха йодача хапа а. Хіиьта ательера ЛаьХа говзаЬ йоЬа барзкъаи дерашеи а боЬхаиь, сиха дІеЬшар цо шийна дІаьхьчар а. Іомадуш якьха еза ха цьа шу дар. Бакьла. Таисие ЬЬ бетта Іомайір мастера говзаЬ. Сага новкъостал доаиаш болх бе болаелар кЬоиа мастер. Барзкъаи доаЬарашн чІоаГІа рЬЬа дулар Таисие бЬаккхаиа мЬЬа, цудухь ше - ше дЬаьккха барзкъа цунга тегийта лоиш хулар уж. Йиттта ІІадахар ши шу. Шийна цухьаиа даиа деиа безаБеинача балха говзаЬ ІІеЬ - ІІеЬха - ІІеЬхйора йоІо.

Республика дикагІа йоЬа мастер а лаьрхІа Ростове мастер-закройщица говзаЬ Іомое йхийтар Таисия Ивановна 1965 шера. Цу хаиаЦца барзкъа тегаш мара, барзкъа доаккхаиа болх бийбаиар ЬЬ. Цудухь ше суриаиа йоЬхийт ЬЬиа хезаЬа боккха - кхаЬ хилар цунна.

«Шера барзкъаи доахарий говзал Іомиеш Ростове хилар Таисия Ивановна. Цагара ІІаеиа барзкъаи деча фабрике закройщик йолаш кхаЬкегА йЬаеаар ЬЬ. Хьалха барзкъаи тегаш дьаьхьаиаЦар Таис цина да йолаш. Цунна из гІулаеи дуккладенна в школа чаХхьаьккхаиа барзкъаи тегаиа болх бе безам болаш из йолга а хоара хьехархочта. Йиттта ІІадахар массеех шу. Таисия 1953 шера итт клесс ьыккха чІлар. ВЛКСМ Старопромысловски райкомо могаиаи ну шера барзкъаи тегаиа балха дІайийар яа. Керда боллхо хьамарах доЬае бовлаиар ателье кулгалхой. Ший хамарча мехкеранта ца хоиа тайнара маха баккха хоиу чр Таисия балха йодача хапа а. Хіиьта ательера ЛаьХа говзаЬ йоЬа барзкъаи дераш де

«МУКЪАЯЛИЙТА АНДЖЕЛА ДЭВИС!»

Селхан, Нохч - ГІалгІай паччахьалкхен педагогическ института аттова зале митинг хилар. Пхе бІаь гаргга студент гулваьнгар цига американскан агитаторашца ладеча харц гІулаккхаш духьала шоай дош ала.

Митинг хьалха институтан комсомольскан организацие секретара Г. Эльмурзаева.

— ТІема дуьхьал, негритянски халкъа нийсо баьхьан кьовсам лоаттабеча гІоргьольчаьнга общественни деятельница Анджела Дэвиса боаха бесх а баь пун тІаьзар де ГІетташ и махка бокъо Іотіаьнан Америка. — аьлар митинге кьаманаь даьча 2-ча курса студенткас Редько Ларисас. Терроранца, законах ца йоьгІача судашца американски агрессена дуьхьлара болам юха тоха ГІеррг Іаьдал.

ДІахо кьаманаь ду 4-ча курса студентка Дидаин Эльмирзас.

— Тахан кьонача патриоткана бу иза, из масса адам аьмах доаккхаш хьаьрбаьннараша вІашагІтесла акт и, аьлар цо. Америка мацар мел бецача нахана цкъан оаха а як: «Мукъаялийта Анджела Дэвис!».

Нийсо, кортмуькъале юьца стихаш, газеташ тІаьрг журналаш тІаьрг Америка Іаьдала харц ницъ бувца статьаш ешаш, машар хестабу иллеш доахаш чаккхьар студентий митинг.

Э. ГЕРЦОЛТОВ.

НАХ ДУКХАГІА ЮКЪЕОЗАРГБА

МалгІабика районе дукха я культурни медицинскин учреждеш, школаш. Клубашца, культура Ценошка болх беш йолча культурдешечни самодеятельноста юкъе дукха дакъалоцаш ба хьехархой, медицински болхлой. Цул совгІа уж ба дика агитаторраш, лекторраш.

Художественни самодеятельносте доккха дакъалоацаш ба Редантерйра школа хьехархой нн. Лисенкова, Козлова, Базанова, хьмабраш, Волнесенскенера № 1 йолча школа хьехархой нн. Ракова, Латунова. МалгІабикера № 6 йолча школа хьехархой.

Лемеш, доклаш ешаш, художественни самодеятельноста кружокашца дакъа лоацаш ба. Укх шера тхоай культура учреждеиней балха юкъе хьм а лу. ГІаьнгІа оза ларХІаш доаха городской, юртара интеллигенци, цо торо хулийтарца культурно-просветительни болх лаккхаГІна боарме дІабаьхьа.

В. БЕЛОНОЖКО,
МалгІабикерча культура йир, цул совгІа 1200 сом ахча а делар школа оборудованеца Іалашъяра из. кхетадеш да. Школе дешаш долча 180 бетех 90 процент химанкий берашца.

СУРТА ТІА: музыкальни школа цхьан классе.

С. ХУГАЕВА сурт.

Черноречье поселке дахача бераша вай города тайп-тайпарна музыкальни школашца аха, хала дар цудухьа 1969 шера № 10 йолча музыкальни школа хьаийар - поселке, цхьаьнакхетарна, шоай ломе́щенаш ца хилар бахьан долаш химкинкий берашца да.

ИСКУССТВО ХАЛКЪА Я

1970 шера 20 декабре дукха чах гулбенийабар Шелковски районе культура ЦІагІа, Ерриг ача станицашкара. Иа бахьанера ГІ. Чахьа художественни самодеятельноста, комсомольскни йлле фестиваль выступленешка хьажа.

Ши сахьат даьлча ІІайолаелар музыка, гулбенаьна наха халкъаш дора. КВН хаттарашца, зоя, викторинаш яьар.

ЭстагІа хьалха выступленеш йиъ Дубовски культура Цієн самодеятельни артисташа. Цар дьхар лениски комсомола хетадийиллеш: «Новькъот» яха нйлл ГІеттара дика аьлар Агафоновкинас.

Цул тІехьаГІа выступленеш йиъ Квогалински культура Цієн, Степо - Шелгински культура Цієн, Черемеевски культура Цієн, Шелковски РДК, культура Ново-Шелмозуьнка, культура Ново-Шелгински Цієн солиста В. Дорошенкоца, кхчварна.

Комсомольски йлле республикански фестивале яхийта хьожайар Л. А. Агафоновкина, Черемеевски СДК вокальни группа. Цар доахаргІа «Новькъот», «СокаГа дагадоаГІа 20 - гІа шерашца, «Комсомольски традиций» яха йлле.

Комсомольски йлле ІІадоаржаьрара, кагархоех лоІа дика йлле. кайчаьра композиторашца оаргІабахара хетаьлча ца фестивали юкъе дакъалоацаьргІа цар.

Н. ДАДАЛАЕВ.
Шелковски района культура отдела инспектор.

Хьалъеш латт Саяно-Шушенски ГЭС

Саяно - Шушенски ГЭС дукъен тІа эттара низ болашагІа йоьда станци хургьа — 6,4 миллион киловатт, ГЭС-а из проектнируеца ІІакхоачабеллера Іалашдаьра 200 метр совгІа лаккхера чудеттаьлча Енисеи из эш. Саина шуьнаьца юкъедерзадаьлча готтача аьле чуьра урагІйолаш латт гравитационо - арочни плотина. Из хьалъаьрга итт миллион кубометр бетон эшаргъя.

Керда ГЭС хьалъаьра керттера этап хьаГІаэттай ІІаьнз. Лаккхера цхоарГІа пен хьалдоттара бетон чуйотташ латт, аьтта оагІорахьа бетон чуйотта кийчъеш я котлованаьн. Хьалъта хьалбеш латтача ГІирса гаьна йоацашца, боарХІашта юкъе хьалъаьтгІа ГІишлоцьеьнийи поселок — Черемушки.

СУРТА ТІА: аьтта оагІорахьа котлоаьн. Енисеи аьрда оагІорагІъьнарча тІехьа ГІаьнгІа ТІаьзар хьаьжаьча бІаргъяр.

ТАСС фотохроника.
Ю. БАРМИНА сурт.

Керда стихаш

Г. ГАГИЕВ.

Ма дика болх ба хІара Іурра.
Дошо маьл ІІоттала.
Ма дика болх ба гІаьмІай зиза,
Кхеташ, белаж тІа леаала.
Ма дика болх ба дег чу илли,
Дахье хесташ, деккала.
Ма дика болх ба, ма дика болх ба
Бела хоьш гонахьарчарна.
Сона аela ховрдолдар ІІаллала,
Бела ца жоьрг царна.
Ма дика болх ба сона зелуш Гонахьарбоий ІІаьдІа, аьттуьр,..
Ма дика болх ба са боьхо ІІоллий Дуьхьа дезна дерриг лаьтта.

□

Т. АРЧАКОВ.

ЭЛТАРА ЋИЙ

Хьо уллаьй, тІоаргаш кеайла
Иоагіаш кондар баьца хьаж.
Бус-бус нанас, ювц хьох кьайле,
Елхаш, юьх тІа делле Іарж.
ХІана хьо уллаьй ца пенах, баьчча,
Дошо хьоаса бола кий.
Боча хиннадаь суй даьшта, сий.
Даьш дергда из хьа ІІаьнгІа,
Ловзарга доІ кура хьуьзоьш,
Хьо са даьша хьаь ІІа таттай.
Езача йоІах бІаьрг тохаш
Са буьш бІаргашка ІІІаьй.
Хьо тулгалий шуьн тІа, ара,
Маьрша денош хестадеш,
МоастаеГІчунца цІера алах,
Мехка доазуьр лорадеш.
БІаргаІійча кхоачам болаш
Кхеран бар хьо моастаеГІчоа,
БІена хоьсе хьа сий, доаДаь ІІаГ веначаш, шиЙ даь коа.
Даьркхуеп Іа даха шерашт,
Даьхен эдий кьонаьлий,
Хиннабац цж кхеІаг кадаш,
ДоаДеш наьна мехка сий.

ІІаьрг ІІІаьрг

Іуьрийна баьхьа водача мара ТІехьхьа арайолаелар Муминнат.

— ТІаьккха сона могагаьнй ковртелаш я, хаьбаьнна я ти ехха базар ІІа хьувза? Кхы вир а яц со.

Ноина ТІехьаделхача берачох тІаьрелстер цуьн ІІаьнна. Цуьнна юха тІа а вийрзм из чоьхье дог эттар хьаьхха водача Хьамзата. Баьхьда, доаладаь шу а даланаь доаха нуьскалаьра боазы хІинца а шелбеллаьнна бар, цудухьа чоьхье карагІаца доаладаь боьчо хьехар дора цо.

— Ерриг цкъа я ма ГІеттара хьо. Шоозза а хлоозза гІо. Трамвайца.

ХІаа, трамвайца, — аьнна, мар дуттаьржор Муминнат. ТІаккха а сатедар Хьамзата.

— Хьаьта автобусца.

Цу хеташ а ІІаьнгІар Муминнат.

— Автобусаца! — юха а дистбІаьрг иккхер из. — Дер дайна ма ягІий со-м уххаза, шоозза а хлоозза а автобусаца базар ІІа аха муьлх йолаш.

Юха я сеца, сесаса бІара я хьежа, ши култ - ІІа-са дахийтар Хьамзата.

— ІІа ягІе ма ІІо цьхьанахьа я.

Мегаьл. Со Муминнат яц хьона йоле.

«Хьо-м Муминнат миче яр, — ала безам иттаР Хьамзата, — Хьоьм Муьл ма яриІ масса я хана. Ухкхаза, са ягон кІал еча хиларх хьох Муминнат». Оаладеллаьнгар Хьамзатаьра из.

«Хьа ти доаллийла из машин. Селта хьа из-еза яле ГІирг а ши со-м ухьинаьхьа а. Хьо вуьзе мара кхы мала сай дуьхьа йодар со, цу базар ІІа».

«Дуьхьа юкъ йоаккхаьлаьнгар МуминнатгІа цІагІа. КастІа схар нуьн ГІоаГІо. Со фу деш ягІа, аьнна хийтар цунна таьлме хайна котам мо укх ІІІо. Пен юкъе. КоартолаьнгІеш хирбаьштоп цаІ дергдар тІехьаГІа, ший ма безам баьле машин йойтаргъя цо. Тикашка ІІоІла фу ца хьожа фу ха-м. Комса гайдолг, кхоза е ІІаьзе бурарг ийца еший хлоз кІал а ийцаеш уьх гурахь, Берашта ше тІехьаттаргйола пІе а дагаеча Муминнат. — ТІоаГІа шо даьгаьнгІа-м я шун дах — ІІоьшш-м-яхаш. Ала корадича молд-маьх дутаргдоацаш я Муминната нуьс».

Сихха кийч я енна новкъ йІаьр Муминнат. Шин-хо ковий мара хоадаьлаьнгар. ЛадоьхІа цунна дахььлеча саина, ушлаьн вокх оаГІорахьа «Волга» юхаеспача Хьамзата яр санна. Оаьхьара бесса «Волга» я а я-м-ю ХьамзатаьгІ ТІера Іовьаьна шофер а ва Хьамзатаьвар. Гаьдо! Ма тоха Муминнат базар ІІа йитта из веннаьвале. ТІехьаГІа дехке а ваьшца аьнна велаккежар Гаьбо цхьаьн юкъъ ший марах тарахийтар из Муминната. Вешта дегІа ондалгра даллаьчаьн ва я вар ХьамзатаьгІ тІера. — Мича я яха яьнна йьх?

— Базар ІІа яха ма яьнаьр со, яла-м. Хьай вІашТІехьа дале...

— ВІашТІехьа да. ХІана ЛІан вІашТІехьа. — Ніі ІІаьнйлаьнгар Гаьбо.

— Цкъа хьалхаГІа тха хьайр тІа оттаргдар вай, — аьлар Муминната.

— Оттаргда наьар тІа я.

Сиха ув я яха бокхха ГІоРмиг бахьаьнгІ ешаьнна.

— ХІа-а, хІанз лалла ІІа базар гІа, — аьлар цо Гаьбоца уьтв ше ІІохайча...

— БІаргаІюкъам тохача юкъа!

Машин ДаметтаьхьА эккхийтар Гаьбо.

КоартолаьнгІ яхьаьн Муминнат машина юхаГІаеча кхы баьшка ра-за ца хилара белгало я яьар ГІаьнйоьхьІа ІІа ДІа-са ваха е хьежаш ІІаТТа ше ІІаьлаь ваьдаьча хана доаХХача бесса доккха са а даьхаьар.

— Хьа ХІаьзнга кхы я лаТТа вІашТІехьа даьлаьнгІорГъяр со, — хьоастаьгар Муминнат.

— ВІашТІехьа да. ХІана дац вІашТІехьа. — Ве — баьшка доьшу ІІаьн жоп делар Гаьбо.

Тхьовра мо сиха ІІаьзар Муминната ХІамзата. Баьхьда, Гаьбо лаьрхьІа юха я а сеца ІІаьнгІа. ЦецІаьхьІар на Гаьбо сеца сатедІІа хІоаьрг. Цигга ІІаттаьн а, ладаьн а шийна вІаьлла а бе—баьшка доацаьн мо. АьІа ХІаьзмсогга вита Іа аьлар МуминнатгІа ше-ийна Бокхха баьа ТІоРмиг машина чу дІаьчу а оттабІъ юха а хьоастаьлар из.

— Іай, дедда нуьскал да хьога даьлаьІ, Іа цьна кІеЗаргІа кхы я сайбер дорс хьайдда яха фуаш а ЗІаьрг ца.

— Дергда сабар, ХІана дац из.

— Хьа хьажам могаш вин фуаш доацаш. — аьнна, ший топпаш мо доаГа жоГІаРа бІаргаш а сотаьнат хІанз